

Till: Arbetsmarknadsdepartementet
Ert diarienummer: A2018/00777/I
Remissyttrande från: Sveriges Kvinnolobby

Remissvar: Ett ordnat mottagande (SOU 2018:22)

Sammanfattning av synpunkter

Sveriges Kvinnolobby instämmer i utredningens analys att ett mer samlat första möte med Sverige sannolikt kommer göra mottagningsprocessen snabbare och mer begriplig och att detta kommer gynna både kvinnor och män och flickor och pojkar. Vi instämmer i utredningens bedömning att ankomstcenter kan ge bättre förutsättningar att tidigt upptäcka mäns våld mot kvinnor och barn samt hedersrelaterat våld och förtryck. Det förutsätter dock att man från start arbetar medvetet med att utbilda all personal kring dessa frågor och att lokaler och verksamhet utformas med detta i åtanke. Kvinnor och flickors rättigheter kan inte reduceras till en fråga om individanpassade sär lösningar utan måste ses som en självklar och grundläggande del av att planera, utforma och driva verksamhet riktad till asylsökande.

Vi tar inte ställning till utredningens förslag om avresecenter, men vill påtala att vi ser en stor risk för att det skulle bli en otrygg miljö, inte minst för kvinnor och barn.

Vi är positiva till att asylsökande tidigt anvisas till en kommun. Vi vill dock understryka att det är helt nödvändigt att bedömningen av arbetsmarknadssituationen måste göras utifrån ett jämställdhetsperspektiv. Det vill säga att kvinnans möjlighet till arbete ska väga lika tungt som mannens, oavsett vem som varit huvudförsörjare i ett par eller en familj innan de kom till Sverige.

Vi delar utredningens uppfattning om att det ska finnas verksamhet som tillgodoser barns behov av en meningsfull och strukturerad vardag under tiden i ankomstcentren. Till det vill vi i tillägga att barnomsorg eller barnpassning också är helt nödvändigt för att kvinnor ska kunna delta i de aktiviteter som erbjuds. Vi föreslår därför att exempelvis de moderna beredskapsjobben används för att ge nyanlända möjlighet att arbeta med barnpassning på ankomstcentren och i anslutning till andra aktiviteter som vänder sig till nyanlända ute i kommunerna. En förutsättning är förstås att det också finns ordinarie personal på plats som arbetar tillsammans med de som har beredskapsjobb.

Vi föreslår att målet för mottagandet formuleras om för att synliggöra att resultatet ska följas upp utifrån utfallen för både kvinnor och män. Vi anser också att det måste ställas krav på kommunerna att de resurser som används kommer kvinnor till del i lika hög grad som män och att detta måste följas upp.

Vi ser flera risker med EBO-lagen när det kommer till jämställdhet och kvinnors och flickors rättigheter, exempelvis risken att utsättas för mäns våld och hedersrelaterade begränsningar och förtryck. Vi menar

också att dessa risker inte är begränsade till EBO i särskilt utsatta områden. Av den anledning anser vi att förslaget om begränsning av EBO bör utredas mer noggrant ur ett jämställdhetsperspektiv och att möjligheten att i princip helt ta bort EBO bör övervägas.

Kommentarer och synpunkter till utredningens förslag

Nedan kommenterar vi utvalda delar av utredningens förslag och hur de kan utformas för att säkerställa att kvinnor och flickors rättigheter uppfylls.

6.1, 6.2 Ett ordnat mottagande i ankomstcenter

Sammanfattning utredningens förslag: En ordning med särskilda ankomstcenter som Migrationsverket ansvarar för införs. Migrationsverket ska ordna boende till alla asylsökande. Det ska vara obligatoriskt för asylsökande att bo i ett ankomstcenter under 30 dagar. Migrationsverket får fatta beslut om att förlänga den obligatoriska tiden i ankomstcenter. Asylsökande som inte bor i ett ankomstcenter under föreskriven tid ska inte ha rätt till dagersättning eller särskilt bidrag. Asylsökande som återvänder till ankomstcenter ska åter ha rätt till dagersättning och särskilt bidrag.

Vår kommentar:

Sveriges kvinnolobby tillstyrker förslaget om särskilda ankomstcenter under förutsättning att dessa utformas för att garantera säkerheten för kvinnor och flickor. Kvinnor är ofta i minoritet på dagens asylboenden och vittnesmål visar att boendena i flera fall inte varit en säker miljö för kvinnor. Kvinnor och flickor har berättat att de utsatts för övergrepp och trakasserier samt att det har förekommit att de inte får gå utanför sina rum och att deras klädsel kontrolleras. Det har också framkommit att övergrepp inte tagits på allvar av personal och att Migrationsverket inte tagit händelserna vidare. Liknande problem kommer att uppstå även på ankomstcentren om man inte vidtar rätt åtgärder redan från början.

Utredningen betonar att Migrationsverket ska erbjuda boende där asylsökande känner sig trygga och skriver att asylsökande med "särskilda behov" ska få dessa tillgodosedda. Särskilda behov kan exempelvis vara fysiska, psykiska eller sociala problem eller gälla "utsatta personer". Definitionen av utsatta personer är omfattande och inkluderar bland annat gravida och personer som utsatts för fysiskt, psykologiskt och sexuellt våld. Det är tydligt att väldigt många kvinnor och flickor som varit på flykt tillhör gruppen "utsatta personer", långt ifrån alla kommer dock kunna eller vilja prata om de upplevelser som skulle ge dem rätt till särskilda lösningar. Att vara kvinna eller flicka innebär ofta per definition att befinna sig i en särskilt utsatt situation, det gäller inte minst i extrema och ansträngande situationer som att befinna sig på flykt och att komma till ett nytt land. Kvinnors och flickors trygghet får inte bli en fråga om särlösningar utan boenden måste från start och genomgående utformas och drivas utifrån kunskap om hur kvinnors och flickors trygghet och rättigheter ska garanteras.

Följande åtgärder menar vi är helt grundläggande:

1. I de fall kvinnor är i stor minoritet på ankomstcentret ska det alltid finnas tillgång till separata utrymmen och ingångar.

KARLBERGSVÄGEN 86 A

113 35 STOCKHOLM

08-33 52 47

info@sverigeskvinnolobby.se

www.sverigeskvinnolobby.se

2. Det måste vara enkelt att byta boende för en kvinna som inte trygg på boendet, särskilt i det fall kvinnor är i stor minoritet.
3. Utbildning om jämställdhet med fokus på mäns våld mot kvinnor samt hedersrelaterade normer och begränsningar ska vara obligatorisk för personal som arbetar med de boende på centren. Utbildningen bör exempelvis ta upp hur personal kan förebygga, upptäcka och åtgärda att kvinnors och flickors rättigheter hotas eller kränks. Personal ska också få kunskap om aktuell lagstiftning och veta hur de ska agera när de misstänker eller får kännedom om att brott mot kvinnor eller flickor begåtts.
4. Information om kvinnors och flickors rättigheter ska vara del av den grundläggande information som ges i ankomstcentren. Det ska också tydligt framgå vilka handlingar som är brottsliga och att Migrationsverket kommer att agera mot övergrepp och trakasserier. Kvinnor och flickor ska få information om var de kan vända sig om de utsätts för hot, kränkningar eller övergrepp. Denna information måste ges på de asylsökandes språk och även muntligt för att även personer som inte kan läsa eller bara läser lite får informationen.
5. Hälsoundersökning ska innehålla frågor om utsatthet för våld och sexuella övergrepp eller andra kränkande handlingar samt frågor och information om sexuell och reproduktiv hälsa samt vart den asylsökande ska vända sig för ytterligare hjälp och stöd när det gäller just dessa områden. Exempelvis information om rätt till abort och preventivmedel, samt information om mödravårds- och barnavårdscentraler, patientsäkerhet och sekretess. Personalen bör också ha särskild utbildning kopplad till problematik som vårdpersonal i Sverige inte är vana vid att hantera; såsom kvinnlig könsstympning eller långvarig problematik som uppstår efter att kvinnor utsatts för grova sexuella övergrepp utan att få vård.
6. Det måste finnas tillräckligt med personal på centren under dygnets alla timmar för att personalen aktivt ska kunna identifiera situationer där kvinnors liv begränsas och agera när så sker.
7. Personalen ska ha enskilda samtal med de boende för att kvinnor ska kunna få information och signalera att något är fel utan att deras män eller manliga släktingar får vetskap om detta.

Vi instämmer i att det ska vara obligatoriskt att bo på ankomstcenter, men vi ser en risk med att kvinnor som inte känner sig trygga på boendet kan känna sig tvungna att stanna kvar för att få ersättning. Alternativt att de riskerar att hamna i en otrygg och utsatt situation om de lämnar boendet utan att ha någon egen försörjning. Detta förstärker vår uppfattning om att det måste vara enkelt för en kvinna att kunna byta boende i det fall boendet inte kan garantera hennes trygghet. Om kvinnan behöver bo på ett skyddat boende eller annat boende med koppling till exempelvis en kvinnojour eller motsvarande ska hon inte förlora sin ersättning.

6.3. Ankomstcenter där individen står i centrum

Sammanfattning utredningens förslag: Asylsökande ska erbjudas insatser som syftar till att förbereda för etablering i Sverige eller återvändande till ett annat land, liksom aktiviteter som syftar till en meningsfull vardag. Migrationsverket ska ansvara för att, i samverkan med andra berörda myndigheter och aktörer, informera asylsökande om deras rättigheter och skyldigheter och om att leva i det svenska samhället. Arbetsförmedlingen ska ansvara för att en kartläggning sker av den asylsökandes utbildning och

KARLBERGSVÄGEN 86 A
113 35 STOCKHOLM
08-33 52 47

info@sverigeskvinnolobby.se
www.sverigeskvinnolobby.se

yrkeserfarenheter. Att delta i samhällsinformation och kartläggning ska vara obligatoriskt för den asylsökande. Migrationsverket ska kunna sätta ned dagersättningen för personer som väljer att inte delta i obligatoriska insatser. Landstingen ska erbjuda asylsökande som bor i ankomstcenter att göra en hälsoundersökning under den obligatoriska vistelsen i centret.

Vår kommentar:

Sveriges Kvinnolobby är positiva till utredningens förslag om tidiga insatser redan under asyltiden, men vill understryka att det är viktigt att alla asylsökande får del av insatserna. Som vi uppfattar utredningens förslag ska de insatser som nämns under 6.3 ges på ankomstcentren. Vi menar att alla som kommer till Sverige tidigt måste få information om jämställdhet och kvinnors och flickors rättigheter och att kvinnor som står långt från arbetsmarknaden snabbt ska få en kontakt med viktiga samhällsaktörer som kan bidra till deras etablering. Personer som bor på rimligt avstånd bör på samma sätt som de boende kunna delta i de aktiviteter som ges ute på centren. För grupper som bor för långt från ett center bör man kunna hitta alternativa lösningar. Hälsoundersökningar måste självklart erbjudas till alla som kommer till Sverige som asylsökande eller anhöriga oavsett var de väljer att bosätta sig.

Som tas upp under 6.5. så måste det finnas barnpassning som möjliggör för asylsökande kvinnor att delta i alla insatser. Om brist på barnpassning blir ett hinder för deltagande ska detta inte leda till att den asylsökandes ersättning dras in. Detsamma gäller om barnet är för litet för att passas av någon annan än en förälder.

Samhällsinformationen ska innehålla information om jämställdhet och kvinnors och flickors rättigheter, vilket berörts redan under punkt 6.1 och 6.2.

6.5 Asylsökande barns skolgång underlättas

Sammanfattning utredningens förslag: Kommunen ska ansvara för att det finns verksamhet för barn som vistas i ett ankomstcenter. Verksamheten ska syfta till att förbereda barnet för fortsatt lärande, med utgångspunkt i barnets ålder och utbildningsbakgrund. Uppgifter om barnets utbildningsbakgrund ska dokumenteras och överlämnas till den kommun där barnet bor efter vistelsen i ankomstcentret, förutsatt att barnets vårdnadshavare samtycker till detta. Regeringen bör ge Skolverket i uppdrag att i samverkan med Sveriges Kommuner och Landsting ta fram riktlinjer om hur verksamheten för barn i ankomstcentren bör organiseras. Regeringen bör överväga att se över hur asylsökande barns rätt till utbildning bäst kan tillgodoses i en ny mottagandestruktur.

Våra kommentarer:

Sveriges kvinnolobby tillstyrker förslaget, med vissa tillägg.

Vi instämmer till fullo i att det ska finnas verksamhet som tillgodoser barns behov av en meningsfull och strukturerad vardag i ankomstcentren. Till det vill vi i tillägga att barnomsorg eller barnpassning också är helt nödvändigt för att kvinnor ska kunna delta i de aktiviteter som erbjuds. Föräldrars, inte minst mammors, behov behöver således också måste vara styrande för planeringen av dessa verksamheter.

Vi anser därmed att regeringen bör ge Skolverket i uppdrag att i samverkan med Sveriges Kommuner och Landsting ta fram riktlinjer om hur verksamheten för barn i ankomstcentren bör organiseras för att svara både mot barnens behov av meningsfulla aktiviteter *och föräldrarnas behov att kunna delta i olika aktiviteter*. Det innebär att det utöver pedagogisk verksamhet också kan behöva finnas någon form av barnpassning som kan ges vid fler tider på dygnet och anpassas efter föräldrarnas behov att kunna delta i insatser. Sveriges Kvinnolobby förslår att de moderna beredskapsjobben kan användas för att ge nyanlända möjlighet att arbeta med barnpassning på ankomstcentren och i anslutning till andra aktiviteter som vänder sig till nyanlända ute i kommunerna. Självklart ska det finnas ordinarie personal som är ansvarig och som de som anställs genom beredskapsjobb arbetar tillsammans med. Även när familjerna lämnar ankomstcentren måste det finnas tillgänglig barnomsorg som möjliggör för kvinnor att delta i insatser och aktiviteter på samma villkor som män

7.1 och 7.2 En aktiv och meningsfull väntan

Sammanfattning utredningens förslag: Kommunerna ska ha ansvar för boendet under väntetiden för asylsökande som anvisats till kommun. Asylsökande som ska vänta i en kommun bör anvisas till en kommun där det finns goda förutsättningar för framtida etablering. Anvisningen bör ske utifrån ett arbetsmarknadsperspektiv och ta hänsyn till kommunala behov och förutsättningar. Regeringen bör ge Migrationsverket och Arbetsförmedlingen i uppdrag att i samarbete med länsstyrelserna, Sveriges Kommuner och Landsting, Statistiska centralbyrån och Tillväxtverket utveckla en fördelningsmodell så att arbetsmarknadsperspektivet stärks. Regeringen bör ge Migrationsverket i uppdrag att i samarbete med Arbetsförmedlingen och Sveriges Kommuner och Landsting utveckla en modell för matchning mellan enskilda asylsökande och kommuner.

Våra kommentarer:

Vi delar utredningens bedömning att det finns ett stort värde i att asylsökande tidigt anvisas till en kommun där de kan knyta kontakter och bygga nätverk. Det skapar sannolikt en större trygghet för både kvinnor, män och flickor och pojkar att etablera sig i samhället, i skola/förskola och på arbetsmarknaden. Vi vill dock understryka att bedömningen om var asylsökande ska anvisas måste göras utifrån ett jämställdhetsperspektiv. Det betyder exempelvis att kvinnors möjlighet till arbete och egen försörjning ska vara lika styrande som mannens när ett par eller en familj ska anvisas. Det bör gälla även i de fall då kvinnan saknar arbetslivserfarenhet sedan tidigare. Då är det många gånger ännu viktigare att verkligen ge möjlighet och förutsättningar att börja arbeta i Sverige.

Utredningen poängterar att bedömningen ska vara individuell. Det är naturligtvis viktigt, men det räcker inte. Det finns starkt stöd för att mannen fortfarande ses som norm när det kommer till arbetsmarknadsinsatser och att kvinnor inte får möjlighet till insatser på samma villkor även fast handläggningen ska vara just individuella. Det finns alltså en stor risk för att vilka beslut påverkas av den djupt rotade idén om mannen som huvudförsörjare. En central slutsats från AKKA-utredningen (SOU 2012:69) var till exempel att Arbetsförmedlingen och kommunerna erbjöd nyanlända kvinnor mindre omfattande och mindre relevanta arbetsmarknadsinsatser jämfört med nyanlända män. En förklaring var fördomar och stereotypa föreställningar om utomeuropeiskt födda kvinnor.

KARLBERG SVÄGEN 86 A

113 35 STOCKHOLM

08-33 52 47

info@sverigeskvinnolobby.se

www.sverigeskvinnolobby.se

I de uppdrag som ges kring fördelningsmodell och modell för matchning av enskilda asylsökande och kommuner måste det understrykas att modellerna ska utformas med ett jämställdhetsperspektiv och att ett tydligt mål för modellerna ska vara att öka kvinnors etablering på arbetsmarknaden.

Personal som ansvarar för matchning måste också utbildas för att kunna göra bedömningar utifrån ett jämställdhetsperspektiv.

Att öka utlandsfödda kvinnors sysselsättning är en av de allra viktigaste insatserna som kan göras för att både minska arbetslösheten och förbättra integrationen. Att stärka kvinnors egenförsörjning är helt avgörande för att bygga ett starkt och tryggt samhälle. OECD har bland annat konstaterat att särskilt satsningar som gör att mammor kommer i arbete är nödvändigt för att skapa förutsättningar för barnen i nästa generation att lyckas i samhället. De pekar därför på hur viktigt det är med insatser som ger särskilt mammor förutsättningar att integreras i samhället och på arbetsmarknaden.

7.3 Ett värdigt och socialt hållbart eget boende samt promemoria

Sammanfattning av utredningens förslag: En asylsökande ska inte ha rätt till dagersättning eller särskilt bidrag under den tid som han eller hon bor i eget boende i kommundelar (bostadsområden) med socioekonomiska utmaningar. Detta gäller dock inte om det är uppenbart oskäligt att neka den asylsökande sådant bistånd.

Regeringen ska få meddela föreskrifter om vilka bostadsområden som, efter anmälan av respektive kommun, ska anses ha socioekonomiska utmaningar. Regeringen ska också få meddela föreskrifter om de närmare förutsättningarna för att en asylsökande inte ska ha rätt till dagersättning eller särskilt bidrag på grund av att han eller hon bor i ett sådant område.

Våra kommentarer:

Vi ser flera risker med EBO-lagen när det kommer till just jämställdhet och kvinnors och flickors rättigheter som inte är begränsade till särskilt utsatta områden, exempelvis risken att utsättas för mäns våld mot kvinnor och då särskilt hedersrelaterat våld och förtryck. Av den anledning anser vi att förslaget bör utredas mer noggrant ur ett jämställdhetsperspektiv och att möjligheten att i princip helt ta bort EBO bör övervägas. Ett sådant förslag måste vara baserat på en djupare kunskap om hur EBO påverkar kvinnor och mäns och flickors och pojkars trygghet, hälsa och etablering. Vi ser att bland annat följande frågor är viktiga att få svar på:

Hur påverkar EBO risken för mäns våld mot kvinnor och hedersrelaterat våld och förtryck?

Mycket talar för att kvinnor och flickor som bor i eget boende löper en ökad risk att utsättas för våld i, särskilt hedersrelaterat våld och förtryck. Det finns en uppenbar risk för kvinnor att bli isolerade med manliga släktingar och familjemedlemmar som kontrollerar dem, samtidigt som de har mindre kontakt med personer och myndigheter som kan upptäcka förtrycket. Denna risk kan knappast avgränsas till vissa områden utan existerar överallt. Därför är utredningens förslag om att enbart begränsa EBO i vissa utsatta områden inte är tillräckligt. En mer genomgående analys av vilka risker som EBO innebär för kvinnors och flickors trygghet och hälsa är helt nödvändigt när en så genomgripande och viktig reform ska genomföras.

KARLBERGSVÄGEN 86 A

113 35 STOCKHOLM

08-33 52 47

info@sverigeskvinnolobby.se

www.sverigeskvinnolobby.se

Hur påverkar EBO kvinnors etablering?

Kvinnors etablering har under lång tid varit lägre prioriterad än männens och har fått till följd att kvinnor får del av färre insatser och också arbetar i betydligt lägre utsträckning än männen efter etableringstidens slut. Om framtidens etablering ska fungera måste alla beslut som fattas göras utifrån en analys av hur det påverkar kvinnors möjligheter att etableras på arbetsmarknaden. Som utredningen lyfter så är det vanligare att kvinnor som bor i anläggningsboenden deltar i undervisning i svenska och praktik eller annan sysselsättning än kvinnor som bor i eget boende under asyltiden. Vi har också i vårt arbete kommit i kontakt med flera exempel där kvinnor hindras från att delta i aktiviteter av sina män eller manliga släktingar. Även detta problem är något som inte är begränsat till vissa områden utan som riskerar att drabba kvinnor oavsett var i landet deras egna boende är beläget. Det måste vägas in i bedömningen av EBO-lagens framtid.

8 Efter beslut

Sammanfattning av utredningens förslag: Migrationsverket ska ha ansvar för boendet för individer med verkställbara avlägsnandebeslut. Det ska vara obligatoriskt för personer med ett verkställbart avlägsnandebeslut att under den lagstadgade fristen för avresa bo i ett avresecenter. En asylsökande som inte bor i ett avresecenter under föreskriven tid ska inte ha rätt till dagersättning och särskilt bidrag. Om det föreligger synnerliga skäl mot att bo i ett avresecenter ska individen få bo kvar i det tidigare boendet under den lagstadgade fristen för avresa.

Våra kommentarer:

Sveriges Kvinnolobby tar inte ställning till förslaget om avresecenter, men vill påtala några risker. Precis som utredningen beskriver kommer förslaget innebära att barn behöver bryta upp från viktig trygghet som exempelvis skola och förskola och vänner när de måste flytta till ett avresecenter. Målet bör vara att minimera antal uppbrott ett barn ska behöva uppleva oavsett om hon eller han har ett avvisningsbeslut eller inte. Vi ser också en risk för att avresecenter som samlar många oroliga, besvikna och ofta frustrerade människor riskerar att bli en osäker miljö, inte minst för kvinnor och barn. I det fall avresecenter införs anser vi att samma krav som gäller för ankomstcenter för att säkra kvinnors och flickors trygghet måste vara uppfyllda.

9 Mål, struktur och organisering

Sammanfattning av utredningens förslag: Ett övergripande mål för mottagandet införs. Det övergripande målet för mottagandet ska vara: *Mottagandet av asylsökande ska stödja en snabb och rättssäker asylprövning. Systemet ska skapa förutsättningar och möjligheter för de asylsökande att ta eget ansvar för en framtida etablering i Sverige eller för ett snabbt återvändande till ett annat land. Samhällets samlade resurser för mottagande ska användas effektivt.*

Våra kommentarer:

Vi anser att målet som utredningen föreslår bör ändras till:

KARLBERGSVÄGEN 86 A

113 35 STOCKHOLM

08-33 52 47

info@sverigeskvinnolobby.se

www.sverigeskvinnolobby.se

*Mottagandet av asylsökande ska stödja en snabb och rättssäker asylprövning. Systemet ska skapa förutsättningar och möjligheter för **kvinnor och män** att ta eget ansvar för en framtida etablering i Sverige eller för ett snabbt återvändande till ett annat land. Samhällets samlade resurser för mottagande ska användas effektivt.*

Könsneutrala mål, innebär många gånger att män i själva verket blir norm och förstärker den situation där män ges mer inflytande och resurser medan kvinnor ofta glöms bort. Genom att skriva ut kvinnor och män redan i målet ökar chansen att verksamheter och beslut tas utifrån ett jämställdhetsperspektiv där både kvinnor och mäns förutsättningar och behov synliggörs. Det ökar också möjligheten att målen följs upp utifrån hur utfallet blev för män respektive kvinnor, vilket är helt nödvändigt för att få svar på om arbetet håller förväntad kvalitet. Könsuppdelade mål är också helt i linje med riksdagens beslut om att alla statliga verksamheter ska vara jämställdhetsintegrerade.

En tydligare ordning för samarbetet med det civila samhällets organisationer

Sammanfattning av utredningens förslag: Migrationsverket ska ansvara för att i samverkan med det civila samhällets organisationer erbjuda individer som bor i ankomst- och avresecenter aktiviteter för att erbjuda en meningsfull vardag och insatser för att underlätta ett återvändande till ett annat land.

Migrationsverket ska ansvara för att kontrollera att organisationer som erbjuder verksamhet uppfyller grundläggande krav på att dess syften och verksamheter överensstämmer med demokratins idéer, och att den erbjudna verksamheten överensstämmer med det övergripande målet för asylmottagandet.

Våra kommentarer:

Sveriges Kvinnolobby tillstyrker förslaget om att Migrationsverket ska få ett tydligare uppdrag att samverka med det civila samhället. Vi menar dock att jämställdhet ska inkluderas i uppmaningen om att en organisation som vill erbjuda verksamhet för asylsökande bör visa att dess syften och verksamheter stämmer överens med demokratins idéer. Det vill säga "verka för jämlikhet, **jämställdhet** och att barnets rätt tas till vara."

Vi vill också understryka att civilsamhällets insatser är ett komplement till det offentliga och att ett gott mottagande alltid i slutändan är staten och kommunernas ansvar.

10. Statlig ersättning till kommuner och landsting

Sammanfattning av utredningens förslag: Staten ska ersätta kommunerna för deras nya åtaganden inom mottagandet av asylsökande genom följande ersättningar:

- En schablonersättning för boende för asylsökande i kommun som beräknas utifrån ett av Migrationsverket i förhand fastställt antal platser och antalet boendedygn där platsantalet har överskridits.
- En schablonersättning för insatser för asylsökande i kommun som beräknas utifrån hur många asylsökande en kommun har tagit emot samt hur länge de har väntat i kommunen. Ersättningen ska betalas ut utan ansökan.

KARLBERGSVÄGEN 86 A

113 35 STOCKHOLM

08-33 52 47

info@sverigeskvinnolobby.se

www.sverigeskvinnolobby.se

- En schablonersättning för insatser för asylsökande barn i ankomstcenter som beräknas som ett fast belopp utifrån ankomstcentrets storlek. Ersättningen ska betalas ut utan ansökan.

Våra kommentarer:

Vi förstår utredningens ambition att göra ersättningsystemet till kommunerna enkelt för att det inte ska ta massa extra tid i anspråk eller försvåra för vissa mindre kommuner att alls ta del av ersättningen. Samtidigt har det visat sig gång på gång att kvinnor missgynnas när resurser betalas ut utan några särskilda villkor gällande jämställdhet. I vår rapport Snabbspår och Stickspår visar vi exempelvis att kvinnor genomgående fått en mindre del av de resurser som avsatts för nyanländas etablering. Med tanke på att det är helt avgörande att förbättra insatserna till kvinnor och flickor om etableringen ska förbättras anser Sveriges kvinnolobby att det måste finnas någon mekanism som försäkrar att resurserna fördelas jämställt. Ett förslag är att viss ersättning öronmärks för insatser som riktar sig till kvinnor och flickor och att det ställs krav på kommunerna att följa upp hur pengarna från staten fördelas mellan kvinnor/flickor och pojkar/män.

12, 13 och 14 Utredningens alternativa upplägg

Sammanfattning av utredningens förslag: Utredningen redovisar ett alternativt upplägg där bl.a. mindre ansvar läggs på kommunerna och ankomstcenter ersätts med mottagandecenter.

Våra kommentarer: Våra kommentarer gällande vilken hänsyn som måste tas till kvinnor och flickors rättigheter och jämställdhet är giltiga även för det alternativa upplägg som utredningen föreslår med bland annat mottagandecenter istället för ankomstcenter.

Övriga kommentarer: Anhöriginvandrares mottagande och rättigheter behöver också stärkas

En stor del av de som kommer till Sverige har uppehållstillstånd gör det som anhöriginvandrare med anknytning till familj eller annan anhörig i Sverige. Det är den vanligaste grunden till uppehållstillstånd för kvinnor/flickor och den enda grupp där kvinnor/flickor är i majoritet. Utredningens fokus är till stora delar asylprocessen och väntan på uppehållstillstånd. Eftersom anhöriginvandrare redan har uppehållstillstånd när de anländer till Sverige är de inte en del av den processen och kommer heller inte bo på de ankomstcenter som är en stor del av utredningens förslag och dit många föreslagna resurser i form av stöd och service ska samlas. Vi ser att det finns en risk att anhöriginvandrare inte får ett lika välplanerat och genomtänkt mottagande som gruppen asylsökande om man inte också ser över hur detta fungerar idag och hur det kan förbättras. Vi ser också en risk med att insatser prioriteras för ankomstcentrens boende och att anhöriga, som ofta är kvinnor, inte får samma stöd att introduceras till det svenska samhället den första tiden i landet.

Vi ser till exempel med oro på att anhöriginvandrare inte kommer erbjudas hälsoundersökningar i den grad de behöver om dessa framförallt ska utföras på ankomstcentren. Med tanke på vilka svåra förhållanden många anhöriga levit under innan de kommer till Sverige, men också vilken utsatt situation många kommer till i och med beroendeställningen till anknytningspersonen, är det mycket viktigt att denna grupp kallas till hälsoundersökning. Det är ett viktigt tillfälle att informera om kvinnors rättigheter och om sexuell och reproduktiv hälsa samt var kvinnan kan söka stöd om hon behöver.

KARLBERGSVÄGEN 86 A

113 35 STOCKHOLM

08-33 52 47

info@sverigeskvinnolobby.se

www.sverigeskvinnolobby.se

SVERIGES KVINNOLOBBY

2018-11-13 Stockholm

Clara Berglund

Generalsekreterare

SVERIGES KVINNOLOBBY

Växel: 08-33 52 47

Karlbergsvägen 86A

113 35 Stockholm

sverigeskvinnolobby.se

twitter.com/kvinnolobbyn

facebook.com/sverigeskvinnolobby

facebook.com/sverigeskvinnolobby

KARLBERGSVÄGEN 86 A

113 35 STOCKHOLM

08-33 52 47

info@sverigeskvinnolobby.se

www.sverigeskvinnolobby.se